

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

že tudy původně vedla lokální lesní cesta, jejíž datace spadá do širšího rozmezí středověku a novověku.

Petr Kos

Resumé

Hostěnice (Bez. Brno-venkov), „Zadní Pacholské“, Mokrá-lom XI. Mittelalter, Neuzeit. Kalkofen, Weg. Rettungsgrabung.

Obr. 45. Hostěnice, „Zadní Pacholské“. Vápenná pec z období raného novověku.

Abb. 45. Hostěnice, „Zadní Pacholské“. Kalkofen aus der frühen Neuzeit. Rettungsgrabung.

HRABOVÁ (K. Ú. HRABOVÁ U DUBICKA, OKR. ŠUMPERK)

Novověk, převážně 17. století. Mincovní depot. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum Šumperk, přír. č. 35/2017.

Na konci měsíce srpna roku 2017 byl nalezen unikátní depot mincí na poli na katastru obce Hrabová v okrese Šumperk pomocí detektoru kovu. Místo nálezů se nachází přibližně 2 km od současného centra obce. Přesná poloha nálezů prozatím nebude z důvodu ochrany případných dalších nálezů uvedena. Údaj o lokalizaci nálezů uložen spolu s dalšími podrobnostmi v archivu NZ Vlastivědného muzea v Šumperku.

Díky široké síti spolupracujících amatérských hledačů v okrese se informace o nálezů donesla k archeologovi během pár desítek minut a s vyzvednutím mincí nálezci řádně počkali do jeho příjezdu. Došlo tak nejen k odbornému vyzvednutí nálezů, ale také k jeho podrobné dokumentaci.

Nález byl učiněn na dlouhodobě zemědělsky obdělávané ploše, v době nálezů bylo pole čerstvě sklizené

a půdní povrch mírně narušen koly projíždějící zemědělské techniky. Soubor mincí se nacházel v mnoha menších shlucích na ploše přibližně 3 × 2 m a první z nalezených exemplářů byly zemědělskou technikou vyneseny přímo na povrch pole. Těchto několik málo kusů také upozornilo nálezce na možnost významnějšího objevu. Po vysbírání všech povrchových nálezů byla provedena dohledávka pomocí detektoru kovu; nejhluběji se mince nacházely v hloubce 20 cm, nedošlo tudíž k zásahu do podložní vrstvy. Vzhledem k velice mělké poloze mincí je část z nich mechanicky deformována nebo je jejich povrch narušen působením různých vlivů podnebí a zemědělskou aktivitou (postřiky, hnojení, obdělávání půdy atd.).

Celkově se tedy jedná o depot 388 ks mincí, dle předběžného určení převažují stříbrné patnáctí, šesti a tří krejčary z období vlády císaře Leopolda I. (vláda 1658–1705; obr. 46). Kromě mincí tohoto panovníka se v souboru nachází také mince s ražbami jiných osobností – identifikováni dosud byli již např. Ferdinand I. Habsburský, Ferdinand II. Štýrský, Ferdinand III. Habsburský, dále Ferdinand Karel Tyrolský, olomoučtí biskupové Leopold I. Vilém a Karel II. z Lichtenštejna-Kastelkornu nebo polští králové Zikmund III. Vasa, Jan Kazimír II. Vasa, z polského knížectví potom Jiří III. Břežský, Kristián Břežský a Ludvík IV. (Slezsko-Lehnicko-Břeh). Jedná se o stříbrné mince různých hodnot a rozdílného stavu dochování a vzhledem k povrchovému nálezů na poli se očekává také přítomnost mincí mladší datace, které budou následně ze souboru vytřídněny. Mezi mincemi byly nalezeny i dva menší fragmenty z okraje keramického hrnce, nedá se však s jistotou uvažovat o jejich možné souvislosti s nálezem mincí. Čištění a konzervace celého souboru stále probíhá a depot bude následně podroben detailnímu numismatickému určení a také publikován odborné i laické veřejnosti.

Barbora Tomešová

Obr. 46. Hrabová. Výběr ze souboru mincí Leopolda I. – patnáctikrejčary, šestikrejčary a tříkrejčary.

Abb. 46. Hrabová. Auswahl aus dem Münzfund, Münzen von Leopold I. – Fünfzehnkreuzer, Sechskreuzer und Dreikreuzer.

Resumé

Hrabová (Kat. Hrabová u Dubicka, Bez. Šumperk). Münzenhortfund. Deponierung der Funde: Museum Šumperk, Zuwachs. Nr. 35/2017.

HRADEC NAD MORAVICÍ (OKR. OPAVA)

Městečko, č. p. 1, parc. č. 1320, 1317/1. Novověk. Zámek. Záchraný výzkum.

V letech 2016 a 2017 v souvislosti s realizací projektu „SZ Hradec nad Moravicí – památková obnova a odstranění statických poruch Červeného zámku“ proběhl archeologický výzkum na jeho nádvoří (akce NPÚ ÚOP v Ostravě č. 110/16 a 58/17). Současně proběhl také předstihový výzkum pro nové vedení požárního vodovodu mezi Červeným a Bílým zámkem.

Ve východní části nádvoří Červeného zámku došlo ke skrývce cca o 0,8 m od stávajícího povrchu, přičemž byly zachyceny pouze stavební dorovnavky vzniklé při budování objektu Červeného zámku v letech 1874–1895 (Rosová, Kouřilová, Alterová 2012). Při výzkumu v prostoru západní části nádvoří, nad konírnami, došlo k odstranění pozdně novověkého až recentního souvrství, a to až na úroveň historických konstrukcí spojených s izolací koníren. Izolace byla provedena pomocí betonové desky, překryté vrstvou asfaltového potěru. Celá deska byla vysvahována k východní straně a voda z ní svedena do navazujícího kanálu vedoucího podél desky v ose S–J. Soustava na sucho ložených cihelných kanálků měla patrně za úkol celý zásep provzdušňovat a sanovat (obr. 47). V rámci následné sanace byla tato úprava částečně odstraněna a podařilo se dokumentovat další dvě úrovně sanování kleneb – jak v podobě suťového klenebního zásepů, tak aplikací litého asfaltu a betonu. Dvě starší úrovně bezpečně vznikly během budování objektu Červeného zámku, nejmladší pak po neznámém časovém odstupu, buď ještě během stavby zámku, nebo na základě nálezů a stratigrafické situace nejpozději do začátku dvacátých let 20. století.

Druhou zkoumanou plochou v roce 2016 a 2017 byl výkop pro požární vodovod vedoucí od Červeného zámku k Bílému. Trasa byla vedena paralelně s přístupovou komunikací k Bílému zámkem v ose S–J, západně od této komunikace. Výkop v jižní části navazoval na již existující betonovou požární jímku. Další výkop byl proveden západně od jímky za účelem ověření možnosti jejího plánovaného rozšíření. V severní části výkopu vodovodu byla zachycena kamenocihelná zeď v ose V–Z, přičemž ta byla na jižní straně zaomítaná a původní terén ke konstrukci byl pod niveletou stavby. Bodově bylo ověřeno, že se nachází jistě hlouběji než 2,6 m. Do této hloubky byly zachyceny pouze suťové

navážky raně novověkého stáří. Zeď je buď součástí neznámé stavby nebo vymezení areálu v jeho pozdně středověké či novověké fázi. K zmíněné zdi byla později dodatečně zbudována další, v základových partiích kamenná, v nadzemním úseku cihelná konstrukce. Vedla v ose SV–JZ, přičemž SZ část sloužila i jako taras vůči sníženému terénu na této straně. Další jižněji se podařilo zachytit konstrukčně shodnou zeď stejné orientace. Patrně jde tedy o budovu, kterou lze na základě materiálu z vrstev, které ji překrývají, datovat někdy do období raného novověku. Nejspíše jde o blíže neznámou hospodářskou budovu tvořící výstavu areálu v době před provedením parkové úpravy v rámci klasicistní přestavby zámku. V celém severním úseku nebylo dosaženo geologického podloží, hloubka výkopu se pohybovala okolo 1,2 m. Naopak v jižní části se podařilo zachytit dvě hrany patrně vymežující příkopy, které přepažovaly hradní ostrožnu. Patrně je můžeme ztotožnit s již dříve zachycenými příkopy označovanými jako P2 a P3 (Kouřil, Prix, Wihoda 2000, 175–193, obr. 104). Nečetný materiál vyzvednutý z jižnějšího příkopu (P3?) datuje jeho zánik do období 17. až počátku 18. století. Jižní hrana tohoto příkopu je dnes zničena již existující jímkou na vodu. Definitivní ztotožnění příkopu bude možné až po porovnání dokumentace z jednotlivých výzkumů na lokalitě proběhlých. V rámci celého výkopu požárního vodovodu bylo zachyceno 0,8–1 m mocné zvrstvení představující úmyslně deponovanou zeminu pro parkovou úpravu. Toto zvrstvení obsahovalo nahodile keramiku datovatelnou od pravěku přes raný a vrcholný středověk až do novověku. K parkové úpravě tedy jistě posloužily uloženiny dřívě deponované v rámci areálu.

Kromě výše zmíněného výkopu byla součástí výzkumu i sondáž v místech zamýšleného rozšíření betonové jímky západním směrem. V ploše byl otevřen prostor o rozměru 6 × 7 m (obr. 48). Dva západní kvadranty zachytily parkové úpravy a vrstvy navážek. Pod nimi byla zachycena kvalitní vypsávaná dlažba. Ta nejspíše vedla směrem k zámkem a její sklon a trasa kopírují kruhovou komunikaci, která je zachycena na indikační skice stabilního katastru z roku 1826. Zachytili jsme tedy relikv původní cesty, která v klasicistním období obsluhovala zámek. Tato dlažba je totožná s dlažbou, kterou zachytil B. Novotný při svém výzkumu v padesátých letech (Novotný 1958). Jeho výzkum jsme částečně revizně ověřili ve východních kvadrantech sondy. Zde jsme, stejně jako Novotného výzkum, zachytili zdivo velké věže. Jednalo se o zdivo v některých místech značně nekvalitně ložené, kdy byly patrné jednotlivé stavební postupy. Směrem k vnitřnímu líci, který byl částečně zachycen, se kvalita zdění zlepšovala. Vnitřní líc samotný pak byl původně opatřen dřevěným bedněním, kdy po jeho odstranění zůstala povrchová úprava v podobě omítky z vyhřezlé malty s jasnými otisky po fošnách. Vnější, tedy severozádní líc, se nedochoval, tudíž přesný rozměr věže neznáme. Můžeme uvažovat, že líc je destru-